

יום ד', י"ז באלול תשס"ה (21 בספטמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

חוק חינוך ממלכתי [המשך המאמר מאתמול]

המפלגות נבעה מכך שלישוב היהודי לא היה קשר ישיר לשלטונות המנדט הבריטי ומדינה יהודית ריבונית לא היתה, על כן נטלו על עצמן המפלגות תפקידים שבדרך כלל, ברחבי העולם, שמורים לממסד. **עם הקמת מדינת ישראל** החל מעבר איטי ממפלגות לממלכתיות, מעבר אותו הנהיג ביד רמה בן גוריון. בן גוריון פחד מכך שהאינטרס המפלגתי יעלה על האינטרס הלאומי, ולכן התחיל בתהליך הלאמה של מוסדות שנטלו על עצמם את תפקידי המדינה. אחד השיאים של התהליך היה חקיקת **חוק חינוך ממלכתי**.

בפברואר 1951 נערך בכנסת דיון בנוגע לחינוך האחיד של ילדי העולים. הדיון גלש לשאלת הזרמים, ובסופו הטילה הכנסת על הממשלה "להכין תוך חודש ימים הצעת חוק, המבטל את הזרמים המפלגתיים בחינוך ומבטיח הנהגת חינוך ממלכתי אחיד במדינה, בעל שתי מגמות - מהן אחת דתית". כבר בבחירות לכנסת השנייה (יולי 1951) הדגישו המפלגות את נושא הזרמים במצעיהן. במהלך הכנסת השנייה המשיכו הוויכוחים בנושא עד להכרעה במליאת הכנסת באוגוסט 1953.

כמה חודשים לפני ההכרעה צץ מכשול חדש: חברי הקיבוצים ביקשו לשמור על המאפיינים הסוציאליסטים בתוך קיבוציהם, להמשיך ולהניף את הדגל האדום, לשיר את 'תחזקנה' [מישהו מכם יכול להבהיר לנו מה זה...?] ואת 'האינטרנציונל' ולקיים את חגיגות האחד במאי. בן גוריון התנגד בתוקף לבקשה הזו. בתחילה התנגדה לו מפא"י, מפלגתו, אבל לאחר שבן גוריון הכריז שהוא לא מתכוון לוותר בעניין זה ואיים בהתפטרות - התקבלה עמדתו.

החוק נחקק ב-12 באוגוסט 1953 [ר"ח אלול]

בתמיכת 39 חברי כנסת אל מול 36 מתנגדים.

סיבות ישירות לחקיקת החוק

מעבר לרצון להחליש את כח המפלגות ולהקטין את הפוליטיזציה של החיים הציבוריים היו כמה סיבות ישירות שהניעו את הממשלה לחקיקת החוק:

1. הזרמים השונים בחינוך יצרו מערכות כפולות ומסורבלות שבזבוז כסף רב. בשל התחרות הרבה בין הזרמים קרה לא אחת שבישוב קטן בו לא היה צורך ביותר מבית ספר אחד היו קיימים שלושה בתי ספר ויותר. המעבר למדיניות הכלכלית החדשה הצריך צימצום בתקציב המדינה.
2. החל להתפתח "ציד נפשות" - נציגי הזרמים רדפו אחרי ההורים המבולבלים שחלקם, בעיקר העולים החדשים, כלל לא הכיר את המציאות הפוליטית ולא ידע אילו ערכים מונחלים לילדיו. התפתחה גם שנאה עזה בין הזרמים והיה חשש שהדבר יעיב בעתיד על התנהלותה של המדינה.
3. בהדרגה החלה להישמע מחאה ציבורית כנגד שיטת הזרמים. בעיקר מהציונים הכלליים שביטול הזרמים היה אחד מסעיפי ההסכם הקואליציוני שנחתם איתם בעת הכניסה לממשלה, ומשאר המפלגות הליברליות והמרכזיות.
4. העלייה ההמונית אילצה את הזרמים השונים לגייס מורים רבים במהירות. גיוס המורים המהיר נעשה תוך חוסר תשומת לב למחויבות האידאולוגית שהם רכשו לזרם בו הם לימדו. כך למעשה התרופפה האידאולוגיה של הזרם וייחודו לעומת הזרמים האחרים.

מפא"י, מפלגת השלטון ויוזמת החוק, שינתה את דעתה ותמכה במעבר לחינוך ממלכתי. החינוך היה אחד הכלים המרכזיים שעמדו לרשות המפלגות בבניית מאגר אלקטורלי עתידי. החינוך היה מרכז כח אדיר וויתור עליו לא היה משוש המפלגות. הוויכוח על ביטול הזרמים היה

"כי לא יטוש ה' עמו, ונחלתו לא יעזוב." [תהלים צ"ד 14]

מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **רביעי**

בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של **כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם** בתוך שאר חולי ישראל, **ולשלומם של כל חיילי צה"ל**

יום ד', י"ז באלול תשס"ה (21 בספטמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

אחד הוויכוחים העמוקים והמרכזיים שהתקיימו במדינת ישראל וזאת בעיקר בשל חשיבותו -
עיצוב דור העתיד.
[בע"ה, ההמשך מחר...]

"כי לא יטוש ה' עמו, ונחלתו לא יעזוב." [תהלים צ"ד 14]

מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **רביעי**

בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל